

Raquel Llop Labaila

**PROJECTE D'AUTOREGULACIÓ:
BASES REGULADORES DELS HORTS SOCIALS
DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI**

Treball de Fi de Grau

Dirigit per la Dra. Ángeles Galiana Saura

Grau de Dret

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2018

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	1
CAPÍTOL I. EL FENOMEN DE L' AUTOREGULACIÓ	6
1.1 La crisi de l' estat social i democràtic de Dret	6
1.2 Context de l' autoregulació	8
1.3 Concepte d' autoregulació	10
CAPÍTOL II. EL DRET ALTERNATIU I L' ÚS ALTERNATIU DEL DRET	11
2.1 Context de l' ús alternatiu del Dret	11
2.2 Concepte i origen de l' ús alternatiu del Dret. Especial referència a l' estat espanyol	13
2.3 Diferenciació: el concepte de Dret Alternatiu	15
CAPÍTOL III. EL SOFT LAW	16
3.1 Concepte i característiques del Soft Law	16
3.2 Usos del soft law	19
CONCLUSIONS	21
BIBLIOGRAFIA	23
 ANNEX 1. PROPOSTA DE BASES REGULADORES DELS HORTS SOCIALS DE LA UNVIERSITAT ROVIRA I VIRGILI.....	25
ANNEX 2. Plànol dels Horts Socials del Campus Bellissens	43
ANNEX 3. Proposta de document de compromís	44
ANNEX 4. Full de control de les eines dels horts	45
ANNEX 5. PRÀCTICA REFLEXIVA	46

Resumen

La crisi social acompanyada de la creixent pèrdua de legitimitat del poder estatal ha dut a les institucions a crear noves figures jurídiques que trenquen la dicotomia amb les normes tradicionals del Dret i que deixen espais per a la llibertat normativa de certs sectors de la societat. La demanda, per part de la població, d'unes respostes jurídiques ràpides i efectives ha fet aparèixer el que s'anomena autoregulació, que junt amb el *soft law* i el dret alternatiu aporten innovadores tècniques jurídiques, i alguna que altra discussió, al nostre sistema de fonts.

Dins d'aquest teixit de complexitat social apareixen els Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili, que requereixen la redacció de les seves bases reguladores.

L'objectiu del present treball és entendre el marc normatiu que trobem actualment després de la ràpida evolució normativa que han provocat els canvis socials i al mateix temps, poder conèixer els nous mecanismes legals de producció normativa per tal d'arribar a redactar una norma per una comunitat que vol autoregular-se.

Resumen

La crisis social acompañada de la creciente pérdida de legitimidad del poder del Estado ha llevado a las instituciones a crear nuevas figuras jurídicas que fracturan la dicotomía con las normas jurídicas tradicionales y que dan lugar a la libertad normativa de ciertos sectores de la sociedad. La demanda, por parte de la población, de respuestas jurídicas rápidas y efectivas ha provocado la aparición de lo que se denomina autorregulación, que junto con el *soft law* y el derecho alternativo aportan innovadoras técnicas jurídicas, y alguna que otra discusión, a nuestro sistema de fuentes.

Dentro de este tejido de complejidad social aparecen los Huertos Sociales de la Universidad Rovira y Virgili, que requieren la redacción de sus bases reguladoras.

El objetivo del presente trabajo es entender el marco normativo que encontramos actualmente tras la rápida evolución normativa que han provocado los cambios sociales y al mismo tiempo, poder conocer los nuevos mecanismos legales de producción normativa para llegar a redactar una norma para una comunidad que desea autorregularse.

Abstract

The social crisis accompanied by the growing loss of legitimacy of the power of the State has led institutions to create new legal figures that fracture the dichotomy with

traditional legal norms and that give rise to the normative freedom of certain sectors of society. The demand, by the population, for quick and effective legal responses has led to the appearance of what is called self-regulation, which together with soft law and alternative law provide innovative legal techniques, and some discussion, to our system from sources.

Within this framework of social complexity appear the Social Gardens of the University Rovira and Virgili that require writing their new regulatory bases.

The object of the present work is to understand the normative framework that we find today after the rapid normative evolution that social changes have caused and at the same time, to be able to know the new legal mechanisms of normative production to get to write a norm for a community that wishes to self-regulate.

Paraules clau / Palabras clave / Keywords

Horts socials - Autoregulació – Dret alternatiu – Soft law – Pluralisme jurídic

Huertos sociales - Autorregulación – Derecho alternativo – Soft law – Pluralismo jurídico

Social Gardens – Self-regulation – Alternative law – Soft law – Legal pluralism

INTRODUCCIÓ

Fa més de dos-cents anys, als Estats Units, un conegut abolicionista reflexionava sobre la força de les lleis i la seva punibilitat. Afirmava, doncs, que les lleis massa benèvoles, rares vegades són obeïdes; així com les lleis massa severes, rares vegades són executades. Es tractà de Benjamin Franklin, un dels Pares Fundadors dels Estats Units, i no és d'estranyar que fes aquesta afirmació. Ell era abolicionista, estava en contra de l'esclavitud tot i haver participat de la mateixa anys abans de reafirmar-se en les seves idees. Coneixia de primera mà les ordres de l'amo i la reacció dels esclaus a aquestes, i sabia que la força no sempre garantia el seu compliment.

Avui dia, tot i trobar-nos en un escenari completament diferent, la discussió sobre el que s'ha de regular i el què no segueix estan sobre la taula. Vivim dins d'una societat globalitzada que està en continu creixement, en la qual el poder, moltes vegades, es troba difunimant entre l'Estat i les grans corporacions.

Dins d'aquest context ens trobem amb la discussió sobre els límits de l'Estat i el seu control, i la aparició de noves figures jurídiques que van perfilant un nou model de justícia cap al qual es dirigeix la societat. En la redacció del present treball estudiarem des de l'autoregulació fins el soft law, passant pel dret alternatiu i l'ús alternatiu del Dret per tal d'arribar a un propòsit.

L'objectiu del present treball és la redacció d'una norma marc per regular les conductes dels usuaris i usuàries dels Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili. El nostre estudi, que s'emmarca dins del projecte Aprenentatge i Servei (endavant APS), respon a una necessitat plural.

El projecte dels Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili comença l'any 2014 quan la Doctora Susana Borràs i tres estudiants, Anna Solé, Clàudia Egea i Thays Ricarte, presenten el projecte d'uns horts socials dins la universitat al premi d'Innovació Social que atorgava el Consell Social de la URV. Aquell any, els Horts Socials no van ser l'únic projecte d'hortos que optava al premi, però sí que era l'únic que plantejava la construcció d'aquest espai dins dels murs de la Universitat. Es tractava, doncs, d'un projecte que volia reaprofitar un espai de la Universitat que es trobava en desús ja que per la crisi econòmica no es va poder continuar amb la construcció del Campus Catalunya i la nova Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia. Amb aquest projecte, pretenien crear una comunitat interdisciplinària, de dins i fora de la universitat, treballant amb l'eina bàsica dels horts urbans.

La candidatura dels Horts Socials fou la guanyadora del premi d'Innovació Social, que comptava amb els fons recaptats per la I Cursa Solidària de la URV.

Els Horts van tenir molt bona acollida de manera que els fons de la II Cursa Solidària també es van destinar al projecte, que ja s'havia iniciat però necessitava suplir certes mancances.

Gairebé quatre anys després, la comunitat universitària rep la notícia que la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia començarà a construir-se d'un moment per l'altre i els Horts es veuen obligats a abandonar el Campus Catalunya.

No obstant això, amb la intenció de no perdre aquest espai tan singular que es va crear dins de la Universitat, les Coordinadores aprofiten aquesta marxa del Campus Catalunya per instal·lar-se en un altre indret. El nou espai proposat se situa dins del Campus Bellissens, i des d'un bon inici té molt bona acollida per part del personal del campus. D'aquesta forma, els Horts Socials del Campus Bellissens comencen a construir-se a poc a poc, amb l'ajuda de diferents grups d'estudiants que, emmarcats dins la modalitat de l'aprenentatge i servei, donaran forma a aquesta nova idea responnent a les necessitats que vagin sorgint.

Dins d'aquesta nova etapa, la Susana Borràs i la Clàudia Egea, coordinadores dels Horts Socials de la URV, ens comuniquen una necessitat que els hi sorgeix i que nosaltres intentem resoldre amb el nostre treball de fi de grau. Una de les seves preocupacions en aquest nou cicle és el canvi de comunitat, ja que molts dels usuaris i usuàries del Campus Catalunya ja no acompanyaran el projecte de Bellissens. Tornar a crear un grup de persones compromeses amb els Horts des de zero és una feina complicada, de manera que volen tenir unes bases de convivència establertes abans del setembre per poder començar a treballar en aquesta nova comunitat.

Amb l'objectiu de crear un nou col·lectiu d'usuaris i usuàries als Horts Socials del Campus Bellissens i conscients de les mancances que van tenir en el Campus Catalunya, ens proposen la creació d'un codi de conducta que estableixi uns mínims requisits per garantir la bona harmonia dels horts socials.

En l'antic projecte al Campus Catalunya, els estudiants del màster de Dret Ambiental ja els hi van proporcionar un seguit de recomanacions per l'agrupació què he llegit i analitzat. Aquestes fites, però, no es va aconseguir que fossin seguides per la comunitat, i és per això que en aquesta nova fase estudiarem més a fons les raons per les quals els suggeriments no van ser assentats per la comunitat i com podem fer per crear unes normes que sí que es compleixin.

La redacció d'aquest codi de conducta pels Horts Socials es durà a terme sempre de manera participativa amb les coordinadores del projecte, consultant les experiències passades tant d'elles com dels mateixos usuaris i voluntaris dels horts per a conèixer de primera mà quina és la realitat d'un hort.

En un primer moment, la demanda que l'associació ens presenta és la següent:

Conscients que durant el desenvolupament dels Horts Socials del Campus Catalunya ens hem trobat amb un seguit d'obstacles a escala d'organització entre els usuaris i usuàries, que hem tractat de resoldre amb la redacció d'unes recomanacions per les actuacions d'aquests; i coneixent que el compliment de les mateixes ha estat mínim, ens agradaria:

- *Poder constituir unes noves recomanacions millorades, observant quin és el conflicte principal per al seu compliment tot partint d'una intenció de comunitat assembleària i organitzada en pla horitzontal.*
- *Poder treballar en un dels objectius bàsics de l'entitat que és promocionar la comunicació entre els usuaris i crear així una comunitat forta on tothom tingui el seu espai d'opinió.*
- *Comptar amb les idees de tots els usuaris dels horts per a la creació d'aquestes noves recomanacions.*
- *Seguir de prop el desenvolupament d'aquestes cites per tal d'observar la forma de treballar dins d'un hort social, fent reflexionar als usuaris i usuàries de la idea d'hort social i treballar conjuntament els valors de l'ecologisme, la sobirania alimentària, el respecte pel medi ambient i la solidaritat.*

Creiem que per poder crear una organització i comunicació que funcionin en la comunitat dels horts és essencial l'ús d'una eina que pot aglutinar el pla col·lectiu de l'hort: és el calendari de tasques i activitats que cada hort pot dissenyar en assemblea segons les seves necessitats i objectius.

Per arribar a tots aquests objectius les coordinadores ens proposen les següents idees:

- A. *Existeixen diferents formes per aconseguir el compliment i l'equitatiu de participació i implicació.*
 - 1. *La penalització*
 - 2. *El reforç positiu*
 - 3. *No revisar i arriscar a què funcioni segons al grau de responsabilitat i disponibilitat de cadascú.*
 - 4. *L'avaluació conjunta i per puntuació*
 - 5. *Avaluació mitjançant una encarregada*

Vistes les necessitats dels Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili indicades per les seves Coordinadores tractaré de redactar unes Bases Reguladores adients que responguin a la seva demanda.

D'una banda, ens trobem amb una primera carència. El fet que es creïn uns nous horts, els quals manquen d'una necessitat a la qual aspiren, què és la regulació normativa de la comunitat amb les especialitats que ha fixat la mateixa agrupació.

D'altra banda, el propòsit, com a associació, de corregir les situacions del passat per afrontar aquest nou projecte d'una forma molt més transversal, horitzontal i participativa.

Com veuran, he plantejat el treball d'una forma en la qual es diferencien dues parts, necessàries tant l'una com l'altra per assolir el propòsit dels Horts Socials del Campus Bellissens.

Un primer apartat teòric, en el qual, com ja he assenyalat, tractaré els canvis socials reflectits en el Dret i la promulgació de normes, la transformació dels rols dels creadors del Dret i les noves respostes jurídiques a les situacions actuals; i un segon apartat on trobaran la redacció d'unes Bases Reguladores per l'entitat dels Horts Socials de la URV.

Pel marc teòric he utilitzat el mètode de la recerca documental, en el qual he consultat la bibliografia que acompanya el treball, analitzant la doctrina i conclouent en certs aspectes.

Tot aquest estudi bibliogràfic previ a la redacció de les Bases Reguladores dels Horts Socials és molt important per entendre el sentit que té la creació d'aquesta norma i perquè i com la societat sempre busca la manera d'establir normes de convivència allà on es trobi en comunitat.

Pel que fa al treball de camp, he analitzat el Codi de Conducta que tenia l'Hort Social del Campus Catalunya i he fet reunions amb les Coordinadores i altres membres implicats en el projecte per tenir visions diferents d'allò que interessa regular dins dels Horts.

Tanmateix, dins de tot aquest procés de reunions i entrevistes hem presenciat l'opertura d'un possible nou repte, acceptant l'encàrreg de l'Ajuntament de Cambrils per redactar les bases reguladores d'uns futurs horts socials que es volen crear dins d'aquest poble.

La norma que redactaré es trobarà estructurada en diferents títols sobre qüestions relacionades. El primer d'ells tractarà sobre les disposicions generals i estarà dividit en dos capítols, un primer capítol en el qual descriurè l'espai, l'objectiu dels Horts i de les activitats que en ells es poden realitzar; i un segon capítol dedicat a la comunitat, als membres que hi poden formar part i als drets i deures dels mateixos.

Seguidament, trobarem el títol sobre els òrgans de govern de la comunitat dels Horts, descrivint els tres elements organitzatius dels Horts i les seves funcions.

El títol tercer estarà dedicat a tot el referent a les parcel·les, la convocatòria, la seva adjudicació, el procediment d'atorgament, la finalització de l'autorització i les pràctiques prohibides dins de l'espai assignat.

En el títol quart trobarem el procediment sancionador, com s'inicia, quines infraccions es preveuen i les conseqüències que es preveuen. A continuació, en el títol cinquè es veurà reflectida la responsabilitat de la Universitat, així com la dels usuaris i usuàries.

El títol sisè estarà dedicat a la comunicació i promoció dins i fora de la comunitat dels Horts. I, finalment, les disposicions finals amb la previsió de l'entrada en vigor de les bases i la seva possible modificació o derogació.

CAPÍTOL I. EL FENOMEN DE L'AUTOREGULACIÓ

1.1 La crisi de l'estat social i democràtic de Dret

Des de Roma fins a França, amb l'escola de l'exegèsi, arribant als diferents moviments jurisprudencials, com el del dret lliure, la jurisprudència dels interessos i la sociològica, el concepte de Dret ha anat canviant, s'ha anat perfilant dins dels diferents estats i cultures, adaptant-se (o fent-se adaptar) a la corrent legislativa de l'època.

És des de l'aparició de l'Estat modern quan el dret- o més aviat, la norma jurídica- es concep com l'expressió de la voluntat sobirana i com una manifestació de la idea de Justícia.

Aquesta justícia, però, s'entén com un conjunt complex de normes, a les quals s'arriba mitjançant la deducció a partir de grans principis racionals de validesa universal i atemporal, els quals formen un sistema, ordenat i complet, que hauria de donar resposta a totes les circumstàncies que es donin¹.

És a dir, el sistema normatiu actual ha sorgit després d'haver-se fixat uns paràmetres generals i permanents de justícia en forma de principis, els quals han servit de camí ideològic per a la promulgació de normes. Tot plegat es reflexa en el dret positiu que regula activitats humanes, per les quals el sistema preveu sancions quan aquestes vagin en contra de la llei i els béns jurídics protegits.

El que trobem en la realitat és que, moltes vegades, aquests principis es troben amb dos obstacles. D'una banda, que no són respectats pels ordenaments jurídics, per la qual cosa perden el seu sentit propi de guiar les normes jurídiques; i d'una altra, el fet que la societat en la què vivim és canviant i ho fa constantment, per la qual cosa aquests principis es modifiquen amb ella.

Aquests valors i interessos que algun dia motivaren les lleis, tal i com afirma María Lourdes de Souza, canvien amb una velocitat espantosa i sorgeixen altres que no es troben en les lleis, per la qual cosa esdevé necessari crear noves normes i/o donar noves interpretacions a les velles, rectificant criteris valoratius abans establerts².

Aquest fet passa molt sovint en la societat actual, i no només amb els principis que regulen tota l'activitat jurídica, també ho hem vist en nombroses vegades amb les famoses llacunes del Dret, les quals es refereixen a totes aquelles situacions jurídiques de nova aparició per les

¹ Així ho assenyala, entre d'altres, Boretto, Mónica (2012). *Soft Law. Nuevos enfoques para el desarrollo progresivo del derecho internacional de la propiedad intelectual. ARS BONI ET AEQUI*, any 8 nº2, 81-144. p. 90.

² De Souza, María Lourdes. (1999). *El uso alternativo del derecho. Génesis y evolución en Italia, España y Brasil*. España: Universidad de León. p. 14.

quals els ordenaments jurídics no preveien cap solució³; i això passa per la mateixa raó que venim comentant, i és que la nostra societat canvia, avança i és el Dret qui s'ha d'adaptar a ella.

A banda de l'aspecte social del qual parlem, Escudero Alday afegeix més paràmetres per entendre aquesta situació de canvis que vivim, i afirma que la crisi econòmica i financera que caracteritza la situació mundial actual ha dut amb ella un enorme retrocés, no només en drets fonamentals, sinó també en qualitat democràtica. Constata, doncs, que s'ha manifestat amb claredat com gran part de les decisions polítiques adoptades amb l'objecte de superar els efectes de la crisi han estat imposats des dels centres de poder mundial, com el FMI, el Banc Mundial o el G-20⁴.

Per tant, una de les característiques importants que també afecten aquesta producció de normes és la influència d'aquests “poders salvatges” als quals se'ls ha dotat de capacitat per decidir dins de camps on no ho haurien de fer, passant així per sobre de la voluntat dels individus.

Ens interessa tractar el concepte de *poders salvatges*, ja que descriu molt clarament aquest abús que s'ha fet del Dret en els estats democràtics.

Es tracta d'un terme introduït per Luigi Ferrajoli, el qual parla del dret com “*la llei del més dèbil*”⁵, fent referència a dos paràmetres. D'una banda, la funció “correctora” del Dret enfront de la llei de la naturalesa, en la qual el més fort és qui mana i els dèbils els que obeeixen. D'altra banda, parla de la funció “protectora” del Dret, fent referència així a aquesta segona funció del sistema jurídic que pretén limitar el poder de l'Administració Pública tot protegint als individus de la societat de possibles vulneracions dels seus drets per part de l'Administració.

D'aquesta manera, el Dret acaba actuant de mecanisme de protecció dels particulars, construint així una societat marcada per la llei del més dèbil.

Tanmateix, dins d'aquesta idea de “la protecció”, Ferrajoli afirma que la llei esdevé el límit per a tot, per la qual cosa, dins d'ella, els operadors del Dret juguen fins a exhaurir tots els límits jurídics. És en aquest punt on entren en joc els poders salvatges, uns poders definits per Ferrajoli, com poders de contrast amb el Dret i de poders fora del Dret, poders que poden ser

³ Segura Ortega, Manuel, (1989). *El problema de las lagunas en el derecho*. Anuario de Filosofía del Derecho VI, 285-312. p. 287.

⁴ Escudero Alday, Rafael. (2012). El concepto de Soft Law. Dins Escudero Alday, Rafael (Ed.), *Contribuciones a la filosofía del derecho : Imperia en Barcelona 2010* (pp. 127-148). Barcelona: Marcial Pons. p.129.

⁵ Ferrajoli, Luigi. (2013). *El garantismo y la filosofía del derecho*. Bogotá: Universidad Nacional de Colombia. p.123.

il·legals o extralegals. Assenyala així l'autor diferents tipus de poders salvatges que mouen i pressionen tot l'entramat legal dels estats.

Pel que fa al nostre treball, volem remarcar la classe de poders salvatges que Ferrajoli defineix com poders privats del tipus extralegal⁶. Són tots aquells micro-poders incontrolats o macro-poders econòmics que actuen en marcs sense límits ni controls legals, dominant les esferes privades i destrossant les garanties dels drets dels treballadors, els principis de transparència, els interessos públics i els drets socials, tot fent un ús abusiu del Dret en tots aquells aspectes en els quals no entra a regular.

Per a contrarestar aquesta situació i avançant en un direcció, pot ser oposada a la d'aquests poders salvatges, neixen diferents figures jurídiques, com l'autoregulació, el Dret alternatiu o el soft law, com unes eines capaces de donar una resposta oberta a les diferents qüestions que planteja la nostra societat actual, sense ser un dispositiu més de coacció governamental imposat a la ciutadania.

1.2 Context de l'autoregulació

Dins dels canvis socials que hem analitzat en el punt anterior hem pogut conèixer com, l'estat de Dret tal com el coneixem, està en crisi.

Una crisi profunda de legitimitat en la qual la societat ha superat els límits establerts en les lleis i busca resoldre els seus conflictes, que cada vegada són més i més concrets, de manera immediata i sense intermediaris.

En aquest apartat analitzarem l'estudi de la Dra. Maria Mercè Darnaculleta, la qual contextualitza l'autoregulació en el trencament de la supremacia que, tradicionalment, tenia l'Estat.

Afirma, doncs, que l'estat sobirà es consolida pel reconeixement de la seva exclusivitat en allò interior i la seva delimitació territorial, el seu tancament, cap a l'exterior⁷. Actualment, però, aquesta supremacia s'ha vist fragmentada, i l'autora assenyala dos motius essencials: l'impacte de la globalització i la integració europea, influint de manera indiscutible sobre els estats i coactant la seva capacitat d'actuació.

En l'àmbit exterior de la Unió Europea, els estats han cedit sobirania voluntàriament a aquests ens, per tal de garantir una unitat de mercat, la qual cosa ha provocat que aquesta institució supranacional apliqui importants restriccions a l'adopció de decisions estatals en

⁶ *Ibidem*, p.128.

⁷ Darnaculleta i Gardella, Mª Mercè. (2005). *Autorregulació y derecho público: la autorregulación regulada*. Barcelona: Marcia Pons. p. 38.

matèria europea, bàsicament en la circulació de béns, productes i serveis, controlant així el poder dels estats que hi formen part.

D'altra banda, la globalització ha provocat que el poder es concentri en nuclis fora de la sobirania dels estats i tinguin més influència sobre la societat que els propis estats. Tanmateix, neix una economia globalitzada que es troba dominada per corporacions de grans dimensions que operen en l'àmbit internacional. Degut a aquest fet la autora afirma que els protagonistes de la globalització actualment ja no són els estats, sinó que ho són les empreses i organitzacions que operen a nivell internacional, per la qual cosa la participació dels estats en la economia global es mesura, avui, a partir de la participació de les seves empreses en ella⁸.

Com a resultat d'aquests dos factors que afecten la sobirania de l'Estat sorgeix el *neocorporativisme*, el qual fa referència a l'organització corporativista de la societat, és a dir, la pèrdua de sobirania per part dels estats al crear-se elits o corporacions que persegueixen uns interessos privats i deixen fora a l'estat per regular els seus aspectes interns pels quals, finalment, es veurà afectada la societat en el seu conjunt⁹. Afirmem això donat que, un dels motius de l'aparició del corporativisme és l'existència d'ofertes de participació atorgades pel propi estat a aquestes organitzacions, la qual cosa provoca la confusió de responsabilitats entre l'administració pública i les corporacions privades, i que acaba provocant un trencament del principi democràtic que afirma que l'administració pública ha de vetllar pels interessos generals.

Aquesta "oferta" estatal cap a les elits té un sentit. Conscients de que vivim en una societat canviant, les innovacions tècniques i la millora dels processos han provocat el creixement de la complexitat social, en la qual no només trobem complexitat organitzativa, com la anomena l'autora, sinó també una complexitat de continguts, de tipus tècnica que fa que entrin en joc un ampli abast d'activitats i de mecanismes que moltes vegades requereixen coneixements científics per la qual cosa l'estat va quedant cada vegada més reduït, i amb ell, la seva capacitat d'actuació, donat que no gaudeix dels coneixements necessaris per a dur a terme certes aplicacions i atorgant el marge d'actuacions a les elits privades.

Aquest domini dels coneixements científics i tècnics per part de la societat, condueix a la progressiva diferenciació funcional i el sorgiment de nombrosos sistemes socials cada vegada més organitzats i especialitzats¹⁰.

⁸ *Ibidem*, p. 41.

⁹ *Ibidem*, p. 46.

¹⁰ *Ibidem*, p. 50

Arribats aquí, l'autora afirma que s'ha retornat a un "Estat mínim" o "de mínims", donat que les institucions ja no intervenen en els processos i només regulen les bases, els principis sobre els quals les agrupacions hauran de desenvolupar la seva activitat. En la nostra opinió, això condueix a que cada vegada les grans empreses tinguin més poder i controlin més als estats, la qual cosa provocarà que, finalment, seran elles mateixes les que establiran aquests mínims, aprofitant-se de la seva influència en la societat i en l'Estat. Són, els ja anomenats, poders salvatges.

Sembla, doncs, que l'estat cada vegada redueix més la seva activitat prestacional i que, a més a més, tampoc preveu gestionar nous serveis ni tampoc cobrir noves necessitats.

1.3 Concepte d'autoregulació

Venint d'aquests canvis socials i polítics que hem esmentat, actualment trobem que el fenomen de l'autoregulació comença a tenir lloc dins les grans corporacions privades les quals han iniciat la redacció de nombrosos codis ètics interns, codis de llenguatge, protocols d'actuació. La característica comú de tots aquests elements és la seva acceptació i coneixement dins de l'àmbit privat on són utilitzats.

Es produeix, podriem dir, un procés de producció normativa a molt petita escala en el qual la legitimitat cap a les pròpies normes la trobem en la seva acceptació per tots els individus que formen part d'aquella agrupació.

D'aquesta forma, podem afirmar, doncs, que l'autoregulació és aquella eina emprada per la societat per regular aspectes on el Dret no hi entra o fins i tot deix cabuda a l'autoregulació, per tal d'organitzar un àmbit que la mateixa societat vol autogestionar.

La societat, tal com la coneixem avui dia, és una societat organitzada que busca sempre uns paràmetres d'actuació, uns mínims, establerts per l'Estat o no, per saber com ha d'actuar.

És així, doncs, que prolifera el fenomen de l'autoregulació, podent arribar a justificar la redacció d'unes Bases Reguladores per uns Horts Socials.

Si bé és cert que nosaltres utilitzarem l'eina de l'autoregulació per promoure la cohesió social i fer dels Horts Socials de la URV un espai d'harmonia social, ens podem trobar en que la mateixa aplicació pot ser aprofitada per les grans corporacions amb un objectiu purament estètic o de marketing per mostrar a la societat una preocupació cap a valors que, s'entén, són compartits per la població. D'aquesta forma arribem al punt en el qual podem trobar situacions d'incoherència en les quals, per exemple, empreses que, tot i ser denunciades públicament les condicions de treball dels seus empleats, realitza un codi ètic de protecció del medi ambient, prohibint l'ús de bosses i envoltoris de plàstic. Així podem veure com

l'empresa, de cara al públic es veu sostenible i preocupada pel medi ambient, però portes en dins vulnera altres drets sense preocupar-se de protegir-los.

Òbviament aquestes normes només són d'ús intern i mai poden extralimitar els paràmetres d'allò més privat de la pròpia empresa, però podem veure com l'autoregulació pot acabar prenent una forma totalment oposada a l'ús del Dret que nosaltres busquem amb el nostre treball sobre els Horts socials URV. Es tracta d'una de les facetes contraproductives de l'autoregulació que pot provocar fins i tot un trencament de l'objectiu primordial que té aquesta figura com és la cohesió social.

CAPÍTOL II. EL DRET ALTERNATIU I L'ÚS ALTERNATIU DEL DRET

En el següent apartat tractarem l'ús alternatiu del Dret, diferenciant-lo de la figura del Dret alternatiu, com sorgeixen i quins aspectes cal destacar-hi, tot lligant amb la última figura jurídica que veurem, que serà el soft law, i acabant amb la justificació del nostre objectiu final que és la redacció d'uns estatuts per una comunitat que vol autoregular-se.

2.1 Context de l'ús alternatiu del Dret

No podem començar a tractar el fenomen de l'ús alternatiu del Dret sense abans situar-nos en el context actual en el qual es troba la norma jurídica tal com la coneixem.

Com ja hem comentat en l'apartat anterior, s'ha superat la idea que és l'Estat l'únic nucli de creació de normes.

Hem vist també que, avui dia, l'espontaneïtat de les relacions jurídiques entre les persones demana una immediatesa de la qual la norma legal no gaudeix.

Venim d'un moment en el qual es parlava de *monisme jurídic*, en el qual es considerava que només hi havia un dret sobirà, identificat amb el dret estatal, la qual cosa justificava aquest monopoli exclusiu de l'Estat per produir i aplicar la norma¹¹. D'aquesta forma, només era llei allò que l'Estat considerava i promulgava, deixant així cabuda a llacunes de Dret, donat que mai es poden preveure totes les situacions jurídiques, a banda de que s'estava obrint un marge per la il·legalitat en el moment en el qual els individus feien un ús diferent del Dret.

Més tard van aparèixer les teories del pluralisme jurídic, del qual nombrosos autors n'han tractat i que arriba a abordar temes que ens interessin, com és l'ús alternatiu del Dret.

¹¹ Garzón López, Pedro. (2012). Pluralismo Jurídico y Derecho alternativo: dos modelos de análisis. *Revista de Filosofía, Derecho y Política*, n. 16, julio 2012, p. 215-244.

Aquesta teoria, a diferència de la monista, parteix de la idea de la coexistència de dos o més sistemes jurídics en un mateix espai i moment social i polític, de tal forma que el dret estatal només és un dels existents que regeixen la realitat social.

Com hem vist amb el Soft Law, el pluralisme jurídic neix de la consciència que l'Estat i el mecanisme tradicional de creació de normes i de resolució de conflictes és un sistema obsolet per la realitat que ens envolta, ja que deixa espais sense regular que esdevenen il·legals per la seva pròpia naturalesa.

Alguns autors defineixen el pluralisme jurídic com *el fenomen de la coexistència de normes que reclamen obediència en un mateix territori i que pertanyen a sistemes normatius diferents*¹². D'aquesta forma, afegeix l'autor, un sistema normatiu, ho és en si pel fet de trobar-se organitzat al voltant del que s'anomena "norma de reconeixement" o fundadora.

Un exemple per veure gràficament aquest tipus de pluralisme jurídic és el cas dels pobles indígenes a America Llatina. Mentre que la resta de la societat es regeix per les normes aprovades en seu de les seves institucions, els pobles indígenes s'autorregulen, creen el seu propi sistema normatiu, que és reconegut i legitimat socialment per la mateixa comunitat indígena, i que coexisteix amb les normes de la resta de la societat en el marc de la legalitat.

D'aquesta forma veiem perfectament definits dos sistemes normatius diferents que coexisteixen en el mateix territori, com assenyalava Correas.

Un altre autor que ha tractat el pluralisme jurídic i que ens interessa destacar per la definició que fa d'aquest concepte és Carlos Antonio Wolkmer.

Wolkmer afirma que el pluralisme jurídic consisteix en la multiplicitat de pràctiques jurídiques existents en un mateix espai sociopolític intervingudes per conflictes o consensos, podent ser o no oficials i tenint la seva raó de ser en les necessitats existencials, materials i culturals¹³.

Com veiem, la percepció del Wolkmer sobre el pluralisme jurídic s'emmarca dins d'un model molt més obert de norma jurídica en la qual no només la norma sinó les pràctiques jurídiques són les que defineixen un sistema de pluralitat normativa. Per tant, afirmem que aquesta visió xoca amb la teoria de Correas per la importància que se li dona a l'oficialitat en el primer model explicat i la carència del mateix en el segon.

Altres autors que no entrarem a tractar a fons però que sí que volem anomenar, distingeixen diferents tipus de pluralisme. Així és el cas de Griffiths, el qual diferencia el pluralisme dèbil

¹² Correas, Oscar (2003). *Pluralismo Jurídico, alternatividad y Derecho Indígena*. México DF: Distribuciones Fontamara, p. 51.

¹³ Garzón López, Pedro. *Op. cit.* p. 218

del pluralisme fort, fent referència al fet que en el primer és l'Estat qui té el poder de crear normes però tot i així reconeix altres estructures jurídiques; i en el segon ho relaciona amb la coexistència de dos ens creadors de norma jurídica reconeguts i legítims per la societat.

També és interessant la idea de Ramón Soriano, que distingeix entre un pluralisme extern i intern; el primer d'ells s'emmarcaria en la teoria de Correas, i el segon es refereix més a la pluralitat de fonts jurídiques dins d'un mateix dret, com pot ser el dret de qualsevol estat¹⁴.

Tot aquest context del pluralisme jurídic ens interessa per un motiu en concret, i és el punt d'inflexió entre el sistema tradicional monista i el pluralisme jurídic.

És en aquest punt exacte on trobem que la sobirania de l'estat comença a ser discutida i a trobar noves esferes de poder que van guanyant legitimitat fins a trobar-nos en el pluralisme normatiu. Això succeeix d'aquesta forma a causa dels operadors jurídics que fan un ús alternatiu del Dret per trobar solucions a noves figures legals reinterpretant les normes tradicionals.

Per tant, podem afirmar, que és, el pluralisme jurídic, el marc teòric mitjançant el qual neixen determinats drets alternatius mitjançant un previ ús alternatiu del Dret.

2.2 Concepte i origen de l'ús alternatiu del Dret. Especial referència a l'estat espanyol

Per contextualitzar el naixement del concepte d'ús alternatiu del Dret, ens hem de situar en els anys seixanta, on, com assenyala Maria Dolores de Souza, sorgeix a Europa i al món sencer el fenomen de l'Estat del benestar¹⁵.

Ens trobem en un moment en el qual el capitalisme es reforça i creix arreu del món, i que, gràcies al recolzament institucional i legal, arriba a totes les esferes de la societat. Aquest nou sistema econòmic mundial va provocar el canvi en tots els processos productius per tal de satisfer les noves necessitats, amb el qual es van veure afectades tant la distribució dels llocs de treball com la distribució territorial de la població.

També es van veure qüestionats, amb aquest canvi, els valors tradicionals que formaven ja part de la població.

Tot això també provoca la crisi de legitimitat i legalitat que es viu en el camp polític de l'època, ja que amb l'aparició de l'estat del benestar, entès com un benestar social, es comença una etapa en la qual s'aprovaran normes legals de caràcter social que careixeran de contingut o que seran molt complicades de dur a la pràctica. Un període d'incoherències

¹⁴ *Ibidem* p. 220.

¹⁵ De Souza, María Lourdes. *Op. Cit.* p.44.

polítiques i legals que volia avançar massa ràpid en una societat que tot just acabava de patir una dictadura. Tot plegat, va provocar unes dures transformacions socials.

Dins de tot aquest context, el Dret agafà el paper protagonista en el camp de la resolució de conflictes, ja que va superar el caràcter jurídic i va esdevenir tot un agent polític.

En els nous sistemes democràtics, els partits polítics van adquirir moltíssima responsabilitat ja que, segons quin d'ells estigués al poder, les lleis podrien ser unes o unes altres.

Un dels fenòmens que volem destacar per entendre a la perfecció en què consisteix l'ús alternatiu del Dret i que està directament relacionat amb el desenvolupament jurídic del nostre estat és l'aparició en el 1974 del que s'anomenava "Justicia Democrática".

Al 1974 apareix un document signat amb aquest nom en el qual es descriu qui són o què pretenen sota aquesta denominació. En aquest text s'evidenciava el malestar de jutges i fiscals espanyols que es veien pressionats per poders antidemocràtics de la transició espanyola en un període en el qual la societat exigia canvis, exigia avançar.

Els integrants d'aquesta agrupació es veien amb l'obligació moral d'aturar la perpetuació del mecanisme i l'Administració de justícia que tenien, de tal forma que admetien que la seva personal lluita era moral però que tenia abast polític, per la qual cosa van decidir actuar de forma anònima.

Justicia Democrática volia trobar una solució per al poble espanyol, no pel règim, cosa que, entenien, estaven fent les institucions.

D'aquesta forma i amb l'objectiu d'aplicar preceptes que establiren una justícia real en la societat, van començar a fer un ús alternatiu del Dret, extreient d'aquest el seu sentit dinàmic i progressiu. És a dir, no aplicaven les normes com s'havia fet fins llavors, sinó tractaven de trobar solucions diferents als problemes que es trobaven analitzant-los ara des d'una perspectiva jurídica diferent, cercant la justícia real o de fet i no només la justícia de dret.

Segons Souza, no és fins aquest moment que es pot parlar d'ús alternatiu del Dret com a tal, i assenyala com a fets motivants d'aquesta pràctica els resultats positius obtinguts en la lluita antifranquista per aquest col·lectiu i l'experiència alternativista que havien après dels jutges i fiscals italians.

Així, aquesta agrupació de jutges espanyols va començar a traçar una línia diferenciadora reflexada en les resolucions que, malgrat l'empenta del grup, es va acabar desplaçant més a l'àmbit intel·lectual que al pràctic, degut a les dificultats que tenien per a poder fer un ús alternatiu del Dret.

Encara així, és un període que ens interessa per entendre aquest concepte.

Com veiem, el que comença a discutir-se en aquest punt és el caràcter del Dret, de la norma, que ja no sols és una norma jurídica sinó que també esdevé política.

L'igualtat davant la llei que es començava a defensar va iniciar-se amb complicacions i en un context de desconeixement en el qual s'entenia per aquest principi *l'aplicació de les mateixes normes per a mateixos conflictes*, sense tenir en compte els receptors de les normes o subjectes actius del conflicte. És en aquest punt on els juristes comencen a discutir aquest principi de justícia i a comprovar que no és tant just, sinó que esdevé injust d'arrel si s'aplicava com s'estava fent.

Al final, com afirma Eduardo Rojas, l'ús alternatiu del Dret es pot resumir com la tècnica d'observar la norma des d'una altra perspectiva i la cerca d'unes altres finalitats per a les quals va ser creada¹⁶. Podem dir, per finalitzar l'apartat, que en l'ús alternatiu del Dret els juristes tracten d'aplicar el Dret dins dels paràmetres de la justícia social, analitzant el sentit i objectiu de cada norma i canviant o deixant d'aplicar-la si les consideren essencialment injustes.

2.3 Diferenciació: el concepte de Dret Alternatiu

Tot i que el Dret Alternatiu no és un concepte que ens influeixi directament pel nostre estudi, sí que volíem dedicar-li un petit apartat ja que completa un miqueta més l'àmbit de les noves figures jurídiques que estem veient.

Dins dels autors que tracten el Dret Alternatiu, ens hem adreçat a Correas, ja que es recolza molt en el pluralisme jurídic per a explicar-ho i ens sembla molt interessant aquesta visió que aporta.

De la següent forma, Correas entén per Dret Alternatiu el sistema en el qual les normes que constitueixen aquest dret alternatiu obliguen a produir conductes que, d'acord amb el sistema hegemònic, constitueixen delictes o altres conductes criminals¹⁷.

Una característica del Dret alternatiu, és que aquest no nega ni tracta de substituir el dret estatal, sinó que agafa les normes tradicionals i les reinterpreta. Podríem parlar d'una complementació al dret estatal.

Assenyala Garzón que el dret alternatiu i el pluralisme jurídic s'identifiquen quan coexisteixen com sistemes normatius paral·lels al dret "oficial", i que el dret alternatiu pot

¹⁶ Carlos Rojas, Eduardo. (2017). Historia Constitucional: Uso alternativo del Derecho y Reglamento Provisorio de 1815 del Protector de los Pueblos Libres, *Revista de Derechos en Acción*, Núm. 2. p. 41. Recuperat de <https://revistas.unlp.edu.ar/ReDeA/article/view/2916>

¹⁷ Correas, Oscar. Op. Cit., p. 37.

tenir vocació transitòria¹⁸, és a dir, temporal, per resoldre una situació en concret en un temps determinat, sense voler configurar-se com una resposta permanent, tot i que no sempre ni en totes les interpretacions ho trobarem descrit així.

És a dir, el pluralisme jurídic és una característica, podem dir, d'un sistema normatiu en el qual hi trobem diverses fonts normatives, mentre que el Dret Alternatiu és aquell que es constitueix dins d'un sistema normatiu plenament configurat per donar solucions alternatives, diferents, a les situacions que viu la societat que forma part d'aquell mateix sistema.

D'aquesta forma, i per donar fi al concepte del Dret Alternatiu, Garzón descriu tres tipus de dret alternatiu que ens sembla interessant comentar.

D'una banda, parla del Dret alternatiu de vocació monista, el qual, molt resumidament, tracta de substituir el dret estatal. És a dir, configurar un sistema alternatiu de Dret reconegut, amb unes institucions pròpies i amb una cobertura legal autònoma, sense haver de passar per un sistema pluralista en el qual comencem amb l'aparició d'un Dret diferent dins del sistema monista que acabi agafant més suport i es perpetui com Dret Alternatiu.

D'altra banda, anomena el Dret alternatiu transitori, el qual es mou entre un ús alternatiu del Dret i el Dret alternatiu com a tal per aconseguir l'eficàcia de les seves pretensions materials. En aquest cas l'objectiu no és substituir el sistema actual de normes sinó trobar resposta a les necessitats que, en un moment en concret, requereixin d'una resposta diferent a la que se li ha donat històricament.

Finalment trobem el Dret alternatiu en sentit estricte, el qual promou la convivència del dret alternatiu i del dret estatal en pla d'igualtat i respecte mutu. Seria el cas ja comentat de les normes dels pobles indígenes. En aquest casos, com s'ha comentat, és necessari no només que aquest Dret Alternatiu sigui reconegut per les institucions i gaudeixi d'uns mecanismes propis, sinó que és igualment essencial que estigui legitimat per la societat que el rep.

CAPÍTOL III. EL SOFT LAW

Com afirmavem en el punt anterior, arribem a l'últim element jurídic de recent aparició que tractarem en el nostre treball.

3.1 Concepte i característiques del Soft Law

Vist ja el context en el què ens trobem en els apartats anteriors, passarem a veure en què es basa el soft law i què comprèn exactament. Això ens interessa especialment pel nostre treball ja que no oblidem que ens trobem davant d'una situació d'autoregulació per la qual, conèixer

¹⁸ Garzón López, Pedro. *Op. Cit.*, p. 240.

el context en el qual ha crescut el soft law i ara el seu concepte en particular ens obre el camí per tractar a fons el fenomen que està tenint lloc dins dels Horts i donar resposta a aquesta intenció d'autoregulació que es durà a terme.

Per trobar aquest concepte, doncs, ens adrecem a la doctrina, ja que, segons afirma Escudero Alday, el terme del *soft law* ha estat creat pels estudiosos del dret a partir de l'anàlisi i la interpretació de la realitat jurídica de la qual hem parlat en l'apartat anterior.

En aquest sentit, afirma l'autor que el *soft law* neix com una fórmula de producció normativa que es col·loca al costat de les formes tradicionals de regulació jurídica¹⁹.

De fet, Boretto defineix el soft law com l'expressió de l'adaptació del Dret a aquest nou context global²⁰. Afirmar, doncs, que aquests canvis han alterat la concepció tradicional de la piràmide kelseniana del sistema de fonts. Vivim en una realitat on la ciutadania demana respostes immediates que s'adaptin a les seves necessitats, la qual cosa ha provocat l'aparició de nous mecanismes de col·laboració i coordinació que el que fan és invertir el disseny constitucional originari, constata Boretto, i afegeix que l'àmbit territorial d'actuació de l'estat ha d'harmonitzar-se amb la llibertat de moviments dels operadors privats, el desenvolupament tecnològic i l'expansió dels mercats financers. Heus aquí tres esferes claus per la motivació del desenvolupament del soft law.

Les notes característiques d'aquest concepte, remarca Alday, consisteixen en què es tracta d'un sistema que respon a l'esquema del consell o la recomanació, en comptes d'ajustar-se al model imperatiu tradicional de la ordre o el mandat; el soft law proposa i no imposa la realització de conductes

Ho emmarcariem, doncs, dins de la funció promocional del Dret de la que parlava Norberto Bobbio. Quan entrem dins del model d'estat social, les dues funcions atribuïdes tradicionalment al Dret en l'Estat liberal (protecció i repressió) es modifiquen cap a una visió molt més àmplia del dret en la qual se supera el seu caràcter negatiu.

Juntament amb això, neix la imatge de l'ordenament jurídic com un ordenament amb una funció promocional. La diferència entre les dues concepcions radica en què l'estat protector i repressiu es fixa més en les actituds negatives, és a dir, aquelles que intenta prohibir; mentre que l'estat promocional està més interessat en les conductes socialment desitjades, les quals són perseguides per l'ordenament jurídic per provocar la seva realització. Tanmateix, podem afirmar que l'estat repressiu, com a mesura per descoratjar, utilitza l'amenaça, mentre que l'estat promocional utilitza la promesa per tal d'encoratjar la societat i promoure la realització

¹⁹ Escudero Alday, Rafael. *Op. Cit.*, p.128.

²⁰ Boretto, Mónica. *Op. Cit.* p.82.

de determinades conductes jurídiques. D'aquesta forma, amb l'amenaça s'aconsegueix infondre la por en els individus per evitar unes accions concretes, contràriament al què s'aconsegueix amb la promesa, que és el manteniment de les conductes establertes. Finalment, la conseqüència de la realització d'una conducta no desitjada és l'obligació, per part de l'amenaçador d'executar el càstig; en canvi, en canvi, en resposta a aquell que ha complert en l'estat promocional, fa que neixi el seu dret a que la promesa sigui mantinguda²¹. Per la qual cosa, podem afirmar que en l'estat promocional, on trobem normes amb sanció positiva, es crea una relació de reciprocitat entre el legislador i els destinataris d'aquestes normes.

Tornant al concepte de soft law, la doctrina és uniforme quan afirma que es tracta d'una idea què per poder definir-la hem de contraposar-la a la idea de hard law.

És la dicotomia que s'ha estudiat diferenciant entre les normes vinculants i les no vinculants, trobant-se el soft law en el segon grup; així com les normes de les quals deriven obligacions, i de les què no.

Tot i així, no és tant senzill com veiem. Només es tracta d'una reducció per obrir la definició del concepte que ampliarem més endavant.

Una de les característiques principals del soft law que assenyala Escudero Alday és l'adhesió voluntària. Com ja hem dit, el soft law proposa, no imposa, models de comportament, per la qual cosa els destinataris de la norma tenen l'opció d'adherir-se a ella o no²².

D'aquest mateix fet neix la segona característica, i és que les normes de soft law no porten aparellades la corresponent sanció pel seu incompliment, per la qual cosa els individus moltes vegades no es veuen obligats per la mateixa.

Això és un dels trets més criticats del soft law, ja que es considera que dificulta la seva extensió i consolidació com a un mètode eficient de regulació de conductes. Per la qual cosa cal basar-se en una teoria de les normes jurídiques diferents, per exemple, a la tradicional de Hans Kelsen, per la qual la sanció era un element definitori de la norma jurídica²³; i, per tant, el soft law no estaria dins del concepte de normes jurídiques.

Alguns autors parlen de "la sanció hipotètica", en la qual descriuen el soft law com un mecanisme que gaudeix de sanció, tot i que aquesta sigui més dèbil o difusa. Aquesta

²¹ Bobbio, Norberto. (1990). *Contribución a la Teoría del Derecho*: Fuenlabrada (Madrid): Debate. pp. 371-372

²² Característica també descrita per Boretto, Mónica. *Soft Law. Op. Cit.* p. 84: "Los rasgos característicos del soft law son a) el carácter jurídicamente no vinculante, b) cierta relevancia jurídica, c) buena fe y d) no aplicabilidad de sanciones como consecuencia de su incumplimiento".

²³ Escudero Alday, Rafael. *Op. Cit.*, p.128.

tipologia de sancions pot consistir en, a més de castigar al culpable, premiar o reconèixer a la víctima.

Alday cita com a exemples de sanció de les normes de soft law els perjudicis econòmics, la inclusió en “llistes negres” del infractor de la norma o el refredament de les relacions polítiques o econòmiques²⁴.

Dins d’això opinem que aquesta teoria de la “sanció hipotètica” és contrària a la idea del soft law ja que si es planteja com una norma que neix de la voluntarietat dels individus, trobar unes conseqüències negatives per aquestes normes denota una manca de confiança en el sistema i un vici essencial i irreparable en el seu punt d’origen.

Seguint amb les característiques del soft law, afirma la doctrina que aquest concepte es diferencia de la resta de normes jurídiques pel fet que cap altra norma obliga als jutges a tenir-les en compte per resoldre en els procediments. La qual cosa, com indica Ricardo Alonso García²⁵, no implica que no tinguin efectes jurídics; i cita *l’assumpte Grimaldi*, en el qual, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea negava l’obligació d’aplicar directament una recomanació com a conseqüència de la seva naturalesa no vinculant (art. 288 TFUE), però afirmava que “els tribunals nacionals estan obligats a tenir en compte les recomanacions alhora de resoldre els litigis de què conèixen”, sobre tot quan aquells entren en la interpretació de disposicions nacionals adoptades amb la fi d’aplicar-les, o també quan tinguin per objecte completar les disposicions comunitàries dotades de força vinculant.

Amb conclusió per aquest tret característic del soft law, afirma Boretto que aquest sistema és ontològicament un mandat d’optimització, una proposició prescriptiva que pretén ser complida, però que té una finalitat genèrica que l’impedeix comptar amb plens efectes jurídics.

3.2 Usos del soft law

Nombrosos estudiosos fan referència al soft law com un mecanisme que avança al hard law, que es pot utilitzar com una previsió d’una resposta jurídica a una conducta de nova aparició. És així com Alonso García opina que el soft law pot servir per “explorar”, abans d’intervenir mitjançant una norma imperativa, possibles reaccions de les autoritats públiques i dels operadors privats, per obtenir una visió més completa de la qüestió²⁶.

²⁴ Escudero Alday, Rafael. *Op. Cit.*, p.133.

²⁵ Alonso García, Ricardo. (2010). *Sistema jurídico de la Unión Europea*. Madrid: S.L. Civitas Ediciones. p. 143

²⁶ Alonso García, Ricardo. (2001). El Soft Law comunitario, *Revista de Administración Pública*, num. 154. Enero-abril. p. 74.

Un altre àmbit en el qual entra el soft law és com una alternativa al hard law, quan aquest no es pugui aplicar per circumstàncies concretes, es pot trobar amb una resposta per part del soft law, que serà temporal i transitòria.

Tanmateix el soft law pot actuar com un complement del hard law, quan es preveguin mesures per garantir el compliment d'aquesta segona norma i induir a la realització d'una conducta en particular.

La doctrina també assenyala la funció interpretativa del soft law en referència al hard law²⁷. És parla doncs del soft law com una eina de seguretat jurídica que el que fa és proporcionar a la es Administracions i els operadors privats un marc de referència presidit per la claretat i coherència en l'aplicació del had law, sobre tot en l'àmbit comunitari.

En aquest sentit, Boretto constata que el *soft law* gaudeix d'uns instruments determinats, com ara les recomanacions, comunicacions, informes i dictàmens, els quals a través de la jurisprudència, serveixen de paràmetre d'interpretació del *hard law* i d'atenuants de la responsabilitat que pogués derivar-se de la infracció del mateix²⁸.

²⁷ Alonso García, Ricardo. *Sistema jurídico...* . Op. Cit. p. 144

²⁸ Boretto, Mónica. Op. Cit. p. 90.

CONCLUSIONS

Com hem anat veient en el desenvolupament del treball, vivim en una societat que es troba en continua transformació degut a les freqüents innovacions tècniques, així com al contacte amb el món globalitzat. Tot això influeix en la societat i, indirectament, fa que el sistema intern de regulació de l'Estat es comenci a trencar, comenci a obrir-se a problemàtiques i situacions que no havia previst i que és incapaç de resoldre, fent que, per exemple, entrin en contacte sistemes normatius d'estats diferents dins d'un sol conflicte jurídic.

Tot això també provoca, a poc a poc, una pèrdua de la legitimitat dels poders tradicionals en els quals la societat ja ni creu ni hi confia, per la qual cosa tampoc se sent part d'aquest sistema normatiu clàssic ni, molt menys, confia en les seves solucions als conflictes. D'aquesta forma la societat avança, o pretén avançar, cap a un model de justícia molt més real en el qual els problemes es resolguin amb solucions reals, immediates i patents.

És així com neix l'autogestió, l'organització de manera autònoma per part dels diferents eixos de la societat. Dins d'aquí, com hem anomenat en l'apartat sobre el *soft law*, podrem trobar els dos extrems. Aquells que intenten construir un nou model de societat on tothom tingui un paper, i aquells altres que, aprofitant la deslegitimació dels poders tradicionals, s'apropien de la seva influència i acaben apoderant-se de la capacitat de creació de normes, de control de la societat i dels càrrecs de representació ciutadana.

És aquí on apareixen les noves formes d'aplicar el Dret, noves eines que ha dissenyat l'Estat per poder deixar a l'abast de la ciutadania l'autogestió que aquesta persegueix. Després d'haver estudiat aquestes figures, creiem que és important que els Estats comencin a preveure aquestes noves situacions però ens preocupa el fet que els mateixos Estats no estiguin fixant uns mínims o unes bases d'obligatori compliment, essencialment per les grans corporacions que es poden aprofitar d'aquesta figura per impedir l'actuació estatal dins la seva organització. Creiem, doncs, que és una eina molt potent per al canvi social i la reestructuració de la població, que pot donar resposta a necessitats bàsiques que s'escapen de l'organització estatal i que començant a promoure aquestes noves figures jurídiques seran molt més fàcils de resoldre.

Així doncs, estem d'acord amb els especialistes que hem estudiat en el fet que l'Estat ha de renovar-se, ja que la norma jurídica, en alguns àmbits de la societat (bàsicament en aquells aspectes més socials), té data de caducitat si seguim concebent-la com la norma tradicional castigada per la sanció.

Creiem que el món està en procés de creixement intel·lectual en la qual les innovacions tècniques i científiques incrementen aquesta complexitat de la societat la qual cosa allunya a

les institucions quan aquestes donen via lliure a tot allò que no preveuen. És a dir, creiem en la promoció, des de l'Administració, de la millora tècnica dels processos però opinem que això no s'ha de dur a terme només deixant llibertat d'actuació a les elits sinó fent-les part del complex públic perquè les grans empreses no puguin beneficiar-se d'això i utilitzar-ho per a pressionar als estats en els seus processos legislatius.

Tanmateix, veiem en les figures que hem estudiat un enorme potencial per a la cohesió social i per a l'autogestió de la població. Creiem que poden ser eines utilitzades amb finalitats socials que poden resoldre conflictes de forma no només més immediata que l'Estat, sinó també més eficient.

Amb tot això, afirmem que les Bases Reguladores dels Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili són un petit exemple de l'abast de l'autoregulació, les quals es veuran legitimades en tant que la comunitat dels Horts les accepti i les faci seves., ja que, com hem vist, la base de l'autoregulació resideix en què aquesta norma que es crea tingui un sentit, una raó de ser compartida per la comunitat a la qual es dirigeix.

Creiem que l'estudi teòric d'aquestes matèries ha estat necessari per a entendre l'origen de la d'aquesta norma i analitzar la capacitat normativa de la comunitat.

Tanmateix hem pogut ser testimonis de la importància que té que una agrupació de persones tingui aquesta intenció reguladora i creï, en espais de comunicació necessaris, les seves pròpies regles de comportament, ja que aquesta és l'única manera d'incloure com a part de la norma aquells usuaris als quals va dirigida.

Per finalitzar, només afegir que fent aquest estudi i llegint a nombrosos autors d'arreu del món hem pogut observar com el concepte de justícia és concebut de formes molt diverses i també, que es tracta d'un element que s'està començant a ficar sobre la taula. S'està començant a discutir el model de justícia que volem per la nostra societat i creiem que és un fet molt encoratjador, ja que potser vol dir que aquells principis universals en els quals s'havia cregut cegament i que havien regit tota la producció normativa dels estats moderns s'estan començant a trencar, potser a dividir i, fins i tot, a substituir per altres que la societat reclama i pels quals tocarà lluitar per aconseguir la seva protecció jurídica.

BIBLIOGRAFIA

Alonso García, Ricardo. (2001). El Soft Law comunitario, *Revista de Administración Pública*, num. 154. Enero-abril. Madrid.

Alonso García, Ricardo. (2010). *Sistema jurídico de la Unión Europea*. Madrid: S.L. Civitas Ediciones.

Benavides Burbano, Lilia Fernanda. (2014). La jurisdicción especial indígena en Colombia: ¿uso alternativo del derecho o pluralismo jurídico? *Derecho y Realidad*, núm. 23. Tunja, Colombia.

Bobbio, Norberto. (1990). *Contribución a la Teoría del Derecho*: Fuenlabrada, Madrid: Debate. pp. 371-372

Boretto, Mónica (2012). Soft Law. Nuevos enfoques para el desarrollo progresivo del derecho internacional de la propiedad intelectual. *ARS BONI ET AEQUI*, any 8 n°2, 81-144.

Carlos Rojas, Eduardo. (2017). Historia Constitucional: Uso alternativo del Derecho y Reglamento Provisorio de 1815 del Protector de los Pueblos Libres, *Revista de Derechos en Acción*, Núm. 2. Recuperat de <https://revistas.unlp.edu.ar/ReDeA/article/view/2916>

Correas, Oscar (2003). *Pluralismo Jurídico, alternatividad y Derecho Indígena*. México DF: Distribuciones Fontamara,

Darnaculleta i Gardella, Mª Mercè. (2005). *Autorregulació y derecho público: la autorregulación regulada*. Barcelona: Marcia Pons

De Souza, María Lourdes. (1999). *El uso alternativo del derecho. Génesis y evolución en Italia, España y Brasil*. España: Universidad de León.

Escudero Alday, Rafael. (2012). El concepto de Soft Law. Dins Escudero Alday, Rafael (Ed.), *Contribuciones a la filosofía del derecho : Imperia en Barcelona 2010* (pp. 127-148). Barcelona: Marcial Pons.

Ferrajoli, Luigi. (2013). *El garantismo y la filosofía del derecho*. Bogotá: Universidad Nacional de Colombia.

Garzón López, Pedro . (2012). Pluralismo Jurídico y Derecho alternativo: dos modelos de análisis. *Revista de Filosofía, Derecho y Política*, n. 16, julio 2012, p. 215-244.

Losano, Mario. (2000). La ley y la azada: Orígenes y desarrollos del derecho alternativo en Europa y en Sudamérica. *Derechos y Libertades: revista del Instituto Bartolomé de las Casas*, enero – junio. Universidad Carlos III, Madrid.

Segura Ortega, Manuel, (1989). *El problema de las lagunas en el derecho*. Anuario de Filosofía del Derecho VI, 285-312.

Villalobos Antúnez, José Vicente. (2016). Hipótesis para un derecho alternativo desde la perspectiva latinoamericana. *Opción*, vol. 32, núm. 13, pp. 7-10. Maracaibo, Venezuela.

ANNEX 1: BASES REGULADORES DELS HORTS SOCIALS URV

A continuació trobaran les Bases Reguladores dels Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili, marc normatiu de l'hort social del campus Bellissens.

En la introducció del treball heu pogut trobar la demanda que em va realitzar el col·lectiu dels Horts Socials de la URV, justificant que el nou inici del projecte, aquesta vegada al Campus Bellissens i després de l'experiència al Campus Catalunya, requeria la redacció d'unes bases organitzatives que seguissin els preceptes sol·licitats en la demanda.

Per tal de dur a terme l'elaboració d'unes bases reguladores fonamentades en el consens, la participació i la solidaritat, la primera acció i més important que ha de realitzar la comunitat en quant tingui el text és celebrar l'assemblea general per decidir si accepten les bases que jo he redactat i si volen també fer alguna modificació.

La redacció de tot el text normatiu s'ha realitzat amb la participació de la Dra. Susana Borràs i també amb l'acompanyament de la Clàudia Egea, ambdues coordinadores del projecte al Campus Catalunya, les quals han proposat nombroses modificacions als textos provisionals que jo els hi anava mostrant.

També han participat en la concreció de tots els termes de les Bases voluntaris dels Horts en les diferents reunions que hem celebrat.

Ja que jo mateixa vaig estar involucrada com a voluntària en l'Hort Social del Campus Catalunya, coneixia de primera mà les antigues recomanacions que havien redactat els alumnes del màster de Dret Ambiental i també havia estat testimoni de la seva rebuda.

Vaig localitzar dues problemàtiques. D'una banda la promoció d'aquestes recomanacions no havia estat la encertada. S'havien redactat amb molt bona intenció però no s'havia arribat a comunicar al conjunt de tots els voluntaris dels Horts. D'altra banda, i molt relacionat amb el primer obstacle, aquestes normes no havien estat redactades pel conjunt del grup, sinó que venien, podriem dir, "de fora".

Amb l'estudi de l'autoregulació he pogut veure com, perquè es doni aquest fenomen lo més bàsic és que hi hagi un sentit de comunitat, un espèrit de conjunt que es reflexi en la búsqueda d'una fi compartida, un objectiu comú.

L'Hort del Campus Catalunya va arribar a tenir al voltant d'uns 60 voluntaris inscrits, però tot i així no era una comunitat forta, no hi havia aquest sentit de grup.

La demanda de les Coordinadores es fonamenta, bàsicament, en la persecució de l'assoliment d'aquesta comunitat, la qual jo he tractat de promoure establint assemblees trimestrals i la importància de l'assistència dels usuaris a les mateixes, la creació d'un òrgan format per usuaris de l'Hort, fent que així tothom tingui l'oportunitat de conèixer de l'organització dels

Horts Socials, i d'altres figures que tenen per objectiu la cohesió d'aquesta futura comunitat que creixerà als Horts.

BASES REGULADORES DELS HORTS SOCIALS DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Marc normatiu Hort social Campus Bellissens

Treball de fi de Grau
Raquel Llop Labaila
Tarragona, 2018

ÍNDEX

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

TÍTOL I DISPOSICIONS GENERALS

Capítol I: objectius, activitats i àmbit

Article 1. Objectius dels horts socials de la Universitat Rovira i Virgili

Article 2. Activitats que es duran a terme dins dels horts

Article 3. Àmbit d'aplicació

Article 4. Ubicació dels horts socials de la URV

Article 5. Delimitació de l'espai

Article 6. Accés a l'espai dels horts

Capítol II: De la comunitat

Article 7. Requisits per a ser usuari dels horts socials

Article 8. Drets i deures dels usuaris i usuàries

TÍTOL II ÒRGANS DE GOVERN PER AL FUNCIONAMENT DE L'ENTITAT

Article 9. Els òrgans de la comunitat dels Horts

Capítol I: L'Assemblea General

Article 10. Descripció de l'òrgan de l'assemblea

Article 10.1. Funcions de l'assemblea

Article 10.2. L'assemblea extraordinària

Article 10.3. Quòrum

Capítol II: La Coordinació

Article 11. Descripció de l'equip coordinador

Article 11.1. Funcions de l'equip de coordinació

Capítol III: El Consell

Article 12. Descripció de l'òrgan del Consell

Article 12.1. Elecció dels membres del Consell

Article 12.2 Funcions del Consell

Article 12.3 Control i inspecció

TÍTOL III LES PARCEL·LES

Capítol I: Adjudicació de la parcel·la

Article 13. Convocatòria

Article 13.1. Presentació de sol·licituds

Article 13.2. Assignació de les parcel·les

Article 13.3. Procediment d'atorgament d'autoritzacions

Article 13.4. Durada de l'assignació i utilització de les parcel·les

Article 13.5. Finalització de l'assignació i ús de les parcel·les

Article 13.6. Avaluació final

Capítol II: Ús de les parcel·les

Article 14. De l'ús regular de les parcel·les

Article 15. Pràctiques prohibides

TÍTOL IV DEL PROCEDIMENT SANCIONADOR I LA RESOLUCIÓ DE CONFLICTES

Article 16. Inici del procediment

Article 17. Sancions

Article 18. Infraccions

TÍTOL V RESPONSABILITATS

Article 19. La responsabilitat de la Universitat

Article 20. La responsabilitat dels usuaris

TÍTOL VI INFORMACIÓ, COMUNICACIÓ I PROMOCIÓ

Article 21. Informació i comunicació

Article 21.1. Canals d'informació i comunicació

Article 21.2. Gestió dels canals i de la informació

Article 22. Promoció dels Horts Socials

TÍTOL VII DISPOSICIONS FINALS

Entrada en vigor

Modificació i derogació

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

El 24 d'abril de 2014 es va lliurar el premi d'Innovació Social al projecte Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili. En aquesta convocatòria, a més del reconeixement a la innovació social, els Horts van guanyar els fons recaptats a la I Cursa Solidària de la Universitat.

L'acollida fou extraordinària, per la qual cosa, els beneficis de la II Cursa Solidària es van destinar novament a aquest projecte.

Els Horts Socials proposaven la recuperació d'un espai del Campus Catalunya que es trobava en desús per reaprofitar-lo i incorporar-lo com a camp per a l'aprenentatge i la innovació social, convertint-los, així en els primers Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili.

Aquest espai volia néixer com a punt de partida per a la reivindicació social dins de la universitat. Pretenia dignificar un espai del Campus Catalunya que s'havia transformat en una deixalleria de materials de construcció, ja que degut a la crisi econòmica no es va poder acabar de construir la nova Facultat de Ciències de l'Educació,.

També pretenia obrir aquest espai i retrobar a la societat de la ciutat de Tarragona dins els murs de la Universitat, apropar aquest lloc a la gent, socialitzar un indret al qual ningú hi tenia accés.

La construcció dels Horts dins d'aquest sòl també volia incidir en la responsabilitat social i de protecció i integració del medi ambient que la Universitat no estava complint, deixant aquest espai com un abocador dins de la mateixa institució.

Els valors que guiaren aquest projecte van ser el respecte i el compromís de la societat amb el medi ambient, amb una especial implicació per part de la Universitat.

La filosofia dels Horts era i és la de la gestió adequada dels recursos, treballant per conscienciar a la comunitat dins dels principis socioambientals de l'ecologisme, la solidaritat i la sobirania alimentària.

Els Horts del Campus Catalunya es van construir sabent que algun dia podrien ser reemplaçats per la construcció de la nova facultat de ciències de l'Educació, raó per la qual van abandonar el Campus a finals de l'any 2017.

Amb la intenció de no deixar estancat el projecte, sinó fer-lo cada vegada més gran, es creen els Horts del Campus Bellissens, on se seguirà la mateixa filosofia i es tornarà a afrontar el repte de construir uns horts des de zero.

En aquest nou espai es treballarà per crear una comunitat forta, basada en els valors que es veuran reflectits en la següent norma.

L'objectiu ara és fer front aquest nou repte, motivant la participació de gent de diferents àmbits per crear una xarxa col·laborativa, transversal i responsable amb el medi ambient.

De la mateixa forma que es va fer en el Campus Catalunya, el desenvolupament del projecte a Bellissens implica posar-lo en relació amb diferents associacions o entitats de caràcter social de la ciutat, amb les quals podem trobar persones grans que estiguin disposades a compartir els seus coneixements i experiències vinculades a la terra amb membres de la comunitat universitària de la URV, per tal de gaudir-ne, en plena convivència social i ambiental, d'aquest espai d'aprenentatge.

En aquest sentit, la URV a través de la promoció d'aquest nou Hort Social, pot no sols realitzar la integració social d'aquest col·lectiu, sinó també adaptar els recursos educatius a altres realitats socials, promovent la inclusió social dins de la Universitat i difonent la importància de la protecció ambiental.

L'objectiu de la present norma és guiar la convivència entre els membres dels Horts Socials de la URV, podent servir de marc per la regulació d'aquest espai si es desenvolupa, en un futur, en la resta de campus de la Universitat Rovira i Virgili.

TÍTOL I DISPOSICIONS GENERALS

Capítol I: objectius, activitats i àmbit

Article 1. Objectius dels horts socials de la Universitat Rovira i Virgili

L'objectiu de la comunitat dels Horts és desenvolupar una activitat d'innovació social que permeti integrar els diversos col·lectius socials (les persones grans, jovent, infants, persones amb capacitats diferents, etc...) amb la cultura de la protecció i conservació del medi ambient, la sostenibilitat i el respecte per la natura i l'entorn més pròxim, a través de l'educació ambiental a la Universitat.

Tanmateix, es planteja el repte de servir com a camp de treball per als diferents estudis que s'imparteixen en la nostra universitat.

Per al compliment d'aquests objectius la Coordinació dels Horts facilitarà, en la mesura del possible, els recursos necessaris pel correcte desenvolupament de les activitats.

Article 2. Activitats que es duren a terme dins dels horts

Per tal de complir els objectius anteriorment descrits, les activitats que es podran realitzar en els Horts Socials seran diverses, sempre i quan no siguin contràries als objectius descrits en l'article primer.

A banda de les activitats quotidianes de l'hort, es duren a terme altres actuacions amb col·lectius amb finalitats socials que contribueixin al benestar de les persones alhora que

serveixin com a espai d'aprenentatge pels estudiants dels diferents ensenyaments vinculats al programa Aprenentatge i Servei.

Article 3. Àmbit d'aplicació

Les bases reguladores tenen per objecte guiar el bon funcionament, ús i manteniment dels horts, garantint la bona convivència entre tots els usuaris.

Totes les activitats que es duguin a terme en els horts han d'estar plantejades des del respecte per la natura, la igualtat i l'educació socioambiental, per tal de transmetre uns valors molt importants que relacionen per una part, les persones en situació social vulnerable trencant les barreres que pateixen i, per l'altra, la oportunitat d'integrar-les com a elements actius en la conservació i protecció del medi ambient.

Article 4. Ubicació dels horts socials de la URV

Els Horts Socials es trobaran en els espais cedits per la Universitat, compresos dins dels diversos campus que pertanyen a la Universitat Rovira i Virgili.

En el Campus Bellissens es troben en l'espai situat davant de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura, al marge dret.

Article 5. Delimitació de l'espai

La delimitació de l'espai serà aquella que hagi determinat la Universitat en la seva cessió d'ús del terreny.

En el cas dels horts de Bellissens es tracta d'un conjunt de 31 parcel·les distribuïdes de la següent forma:

8 parcel·les de 5 m² dedicades al planter.

Parcel·les tallavents: 2 de 5m², 2 de 10 m²i 1 de 8 m².

Parcel·les de conreu: 5 de 8m², 19 de 10 m² i 6 de 12 m².

En l'Annex 1 es pot consultar el plànol dels Horts Socials del Campus Bellissens.

Article 6. Accés a l'espai dels horts

L'horari i via o vies d'accés als Horts Socials en els diferents campus seran aquells que determini la Universitat en la seva cessió d'ús del terreny.

L'accés als Horts del Campus Bellissens es pot realitzar de dues formes.

D'una banda, l'habitual per accedir als diferents espais de l'interior del Campus, per l'Avinguda Bellissens. D'altra banda, també hi ha un accés restringit per la porta que

connecta l'Avinguda Universitat amb l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura. Aquesta porta, en condicions normals roman tancada però, pels usuaris que prèviament ho hagin sol·licitat, se'ls hi podrà facilitar una clau per accedir per aquesta entrada.

L'ús d'aquesta clau és totalment personal i intransferible, tenint en compte que cada vegada que s'entri o surti dels Horts s'ha de deixar tancada.

L'horari és el fixat per la pròpia Universitat.

A Bellissens, pel període lectiu es podrà accedir, de dilluns a divendres, en horari de 7:30 a 21:30h, dissabtes de 8:00 a 14:00h i els diumenges roman tancat. Pel període no lectiu es podrà accedir als Horts en l'horari establert pel responsable de Gestió integral d'edificis del centre en cada campus.

En horari no lectiu hi ha control de seguretat i és necessari supervisar la identitat dels usuaris dels horts mitjançant un llistat del que disposarà el servei de seguretat de la Universitat i que la Coordinació s'encarregarà d'actualitzar periòdicament.

Els usuaris dels horts han de respectar de forma estricta els horaris establerts, quant a l'obertura i tancament dels horts, podent ser causa de revocació de la corresponent autorització.

Capítol II: De la comunitat

Article 7. Requisits per a ser usuari dels horts socials

Pot ser usuari del horts:

1. Qualsevol membre de la comunitat universitària, és a dir, estudiant, Personal Docent i Investigador o Personal d'Administració i Serveis de la Universitat Rovira i Virgili; així com els/les Alumni i amics i amigues de la URV.

2. I qualsevol persona que compleixi els següents requisits:

Que treballi amb una associació sense ànim de lucre;

Que dins de la seva activitat treballi amb finalitats socials i ambientals;

Que tingui intenció de participar activament i de forma compromesa amb els Horts.

Article 8. Drets i deures dels usuaris i usuàries

Són drets dels usuaris i usuàries:

Tenir accés als horts en l'horari establert en l'article 6.

Utilitzar les eines de camp comunitàries.

Gaudir dels espais comunitaris.

Decidir el destí dels productes derivats de la pròpia parcel·la, a excepció de la venda, que queda prohibida.

Elegir el tipus de cultiu, sempre i quan siguin productes autòctons, de temporada i ecològics.

Participar en l'assemblea i en les preses de decisions comunitàries.

Participar en les activitats socials organitzades en els horts conjuntament amb les entitats socials col·laboradores.

Són deures dels usuaris i usuàries:

Signar el document de compromís que s'adjunta en l'annex 2 abans d'iniciar l'ús en una parcel·la.

Utilitzar productes ecològics no nocius per la terra, animals i persones.

Utilitzar cultius autòctons, de temporada i ecològics.

Respectar les parcel·les i mantenir-les en bon estat.

Respectar els cultius aliens i els espais comunitaris.

Respectar la comunitat i les instal·lacions dels horts i del campus.

Mantenir les parcel·les i espais comunitaris dels horts nets de brossa i de males herbes.

Notificar l'abandó o renúncia de la parcel·la a la Coordinació dels Horts. S'entendrà per abandó allò establert en l'article 15.j.

Respectar les instal·lacions de reg dels horts.

Fer un ús responsable i sostenible de l'aigua.

Comunicar al Consell dels horts qualsevol incidència en el funcionament dels horts, tal com s'estableix en l'article 12.3.

Respectar els horaris d'accés a l'espai dels horts.

Accedir als horts per les entrades habilitades.

Tenir cura de les eines comunitàries segons el que s'estableix en l'article 14.

Respectar les decisions adoptades per la comunitats dels horts.

No realitzar cap pràctica prohibida prevista a l'article 15.

TÍTOL II ÒRGANS DE GOVERN PER AL FUNCIONAMENT DE L'ENTITAT

Article 9. Els òrgans de la comunitat dels Horts

L'Assemblea General, la Coordinació i el Consell formen la comunitat dels Horts Socials de la URV.

Capítol I. L'Assemblea General

Article 10. Descripció de l'òrgan de l'assemblea

L'Assemblea General és l'òrgan plenari i decisor de la comunitat dels horts i està formada per tots els usuaris i usuàries dels horts i la Coordinació.

L'assemblea ordinària serà trimestral i convocada per la Coordinació dels Horts mitjançant el correu electrònic i els canals de comunicació habituals.

Article 10.1. Funcions de l'assemblea

Les funcions de l'assemblea són:

Aprovar els estatuts sobre el funcionament dels horts;

Adoptar les revisions i/o modificacions pertinents als estatuts;

Decidir quines són les tasques dels usuaris i com es durà a terme el seu repartiment, elaborant el calendari d'activitats (Annex 4);

Intercanvi d'informacions;

Aprovar la renovació de l'assignació de les parcel·les, prèvia proposta del Consell;

Adoptar altres decisions que es considerin necessàries.

Article 10.2. L'assemblea extraordinària

La Coordinació, si s'escau, pot convocar assemblea extraordinària a proposta del Consell o d'algun o alguns dels usuaris.

Article 10.3. Quòrum

Les decisions seran adoptades per consens, a falta de consens es realitzaran votacions per majoria simple.

Capítol II. La Coordinació

Article 11. Descripció de l'equip coordinador

L'Equip Coordinador és l'òrgan director i representant dels horts.

Està format pels responsables originals del projecte dels horts socials de la URV amb la possibilitat de que formi part algun altre membre de la comunitat vinculat amb la institució.

Article 11.1. Funcions de l'equip de coordinació

Les funcions de la Coordinació són:

Convocar l'assemblea general a través del correu electrònic;

Presidir l'assemblea i redactar l'acta;

Gestionar el procediment d'assignació de les parcel·les;

Gestionar la resolució de conflictes dels usuaris dels horts conforme al procediment establert en aquests estatuts;

Proposar qualsevol decisió que afecti als horts (construccions, canvis estructurals, instal·lació del sistema de reg,...) a l'assemblea general;

Gestionar els recursos econòmics relatius als horts (fons de finançament i despeses);

Mantenir informats als usuaris sobre bones pràctiques agrícoles, millora de la producció ecològica d'aliments, i l'organització de taller formatius;

Mantenir el contacte amb les organitzacions socials col·laboradores per impulsar i organitzar activitats socials als horts;

Gestionar els canals d'informació i comunicació de la comunitat dels horts, així com les diferents xarxes socials.

Capítol III El Consell

Article 12. Descripció de l'òrgan del Consell

El Consell dels Horts Socials està format per 3 usuaris dels horts i és l'encarregat de funcionar com a canal comunicatiu entre els usuaris dels Horts i l'Equip de Coordinació.

Article 12.1. Elecció dels membres del Consell

La seva elecció es realitzarà en la primera assemblea ordinària del curs.

La forma d'elecció serà en paper i anònima entre els voluntaris que s'hagin pronunciat per formar part d'aquest òrgan. Les tres persones més votades formaran el Consell.

El mandat del Consell serà trimestral, amb la possibilitat de renovació per decisió de l'assemblea.

Article 12.2 Funcions del Consell

Les funcions del Consell són:

Gestionar amb l'Equip Coordinador la resolució de conflictes dels usuaris dels horts;

Notificar en l'Assemblea les necessitats dels Horts;

Controlar i inspeccionar la conservació dels Horts;

Comunicar en l'Assemblea ordinària l'estat dels Horts;

Informar a l'Equip Coordinador de qualsevol incidència relacionada amb el funcionament dels Horts;

Estar presents en totes les assemblees;

Realitzar l'avaluació final prevista en l'article 13.6 i proposar la renovació de l'assignació de parcel·les a l'assemblea;

Proposar a la Coordinació la convocatòria de l'assemblea extraordinària quan, de manera justificada, creguin que és necessària;

Qualsevol altra funció que l'Assemblea o la Coordinació considerin oportunes.

Article 12.3 Control i inspecció

El Consell dels horts realitzarà inspeccions periòdiques de l'estat de les parcel·les a fi d'avaluar el bon ús de les mateixes. En cas de detectar irregularitats durant les operacions de control i inspecció de parcel·les, ho comunicarà a la Coordinació i s'iniciarà, si s'escau, el procediment sancionador del Títol IV d'aquestes bases.

Tanmateix, qualsevol usuari o usuària dels Horts que presenciï alguna incidència o pràctica prohibida dins dels Horts, ho podrà comunicar al Consell.

TÍTOL III LES PARCEL·LES

Capítol I. Adjudicació de la parcel·la

Article 13. Convocatòria

El procediment d'adjudicació de les parcel·les s'iniciarà per la Coordinació del projecte mitjançant la convocatòria publicada a través del correu electrònic dels Horts i pels mitjans de comunicació habituals utilitzats amb la comunitat universitària i els usuaris externs, establerts en l'article 20 d'aquestes bases.

La convocatòria es realitzarà al final del període lectiu de cada curs acadèmic.

Article 13.1. Presentació de sol·licituds

L'adjudicació de parcel·les es realitzarà a través d'una sol·licitud que es presentarà a l'Equip de Coordinació per correu electrònic: (hortsocials@urv.cat).

El termini de presentació de sol·licituds es fixarà en cada convocatòria.

Les sol·licituds presentades fora de termini només seran admeses si hi ha disponibilitat. Si això no fos possible, romandran a la llista d'espera fins que hi hagi alguna baixa en els usuaris o finalitzi el període d'assignació de les parcel·les.

Article 13.2. Assignació de les parcel·les

L'assignació de les parcel·les es realitzarà per la Coordinació dels horts, garantint la formació d'equips de persones provinents dels diversos col·lectius representatius de la Universitat (PDI, PAS i estudiants) o d'altres usuaris descrits en l'article 7.

Les parcel·les s'assignaran per ordre d'entrada de sol·licitud.

Els col·lectius que participin activament en els Horts, fomentant l'aprenentatge socioambiental, podran optar a espais addicionals dedicats al cultiu de planter.

Article 13.3. Procediment d'atorgament d'autoritzacions

L'assignació efectiva de les parcel·les estarà condicionada a la signatura del document de compromís de l'annex 2, facilitat per l'Equip de Coordinació dels horts.

En aquest document hi constarà la conformitat de cada usuari amb els drets i deures regulats en aquesta normativa i la declaració d'ús responsable de les parcel·les assignades.

Article 13.4. Durada de l'assignació i utilització de les parcel·les

Per garantir la utilització i benefici col·lectiu dels horts, la durada d'assignació i utilització de les parcel·les és per curs acadèmic, podent gaudir, així, de dues temporades de cultiu (estiu i hivern).

Quan finalitzi aquest període els usuaris deixaran la parcel·la en les mateixes condicions que la van trobar.

La possibilitat de renovar l'ús de la parcel·la i ampliar-ho durant un curs més estarà condicionada a la demanda que es tingui de nous usuaris i a l'avaluació prevista en l'article 13.6.

Article 13.5. Finalització de l'assignació i ús de les parcel·les

L'assignació i la utilització de les parcel·les per part dels usuaris poden finalitzar per les següents causes:

- Per finalització del període d'assignació i ús de la parcel·la.
- Per renúncia voluntària, ja sigui expressa prèvia comunicació per correu electrònic a l'Equip de Coordinació i/o tàcita per abandonament de la parcel·la.

La finalització de l'assignació i ús de les parcel·les serà notificada per correu electrònic.

Article 13.6. Avaluació final

L'avaluació final de l'ús de la parcel·la assignada es realitzarà pel Consell i consistirà en una valoració individual de l'activitat duta a terme en els Horts durant el període assignat.

Aquesta avaluació es realitzarà a final del període assignat i condicionarà, si s'escau, la renovació de l'ús de la parcel·la.

Capítol II. Ús de les parcel·les

Article 14. De l'ús regular de les parcel·les

L'explotació dels horts urbans s'autoritza amb una finalitat educativa, d'oci i autoconsum, estant prohibida expressament la seva destinació a finalitats diferents dels propis de la seva naturalesa.

Els usuaris de les parcel·les es comprometen a conrear verdures, hortalisses o plantes aromàtiques a la zona assignada.

Els beneficiaris seguiran les indicacions acordades per l'assemblea, i col·laboraran pel bon manteniment i funcionament de l'hort i les seves instal·lacions.

Les eines de l'hort que s'hagin utilitzat s'han de tornar a guardar en bon estat i netes al seu lloc. Per portar un registre sobre l'ús de les eines i evitar la seva pèrdua o desaparició, es trobarà un full de control (Annex 3) que cada voluntari haurà d'omplir quan agafi alguna eina i deixar constància quan la torni al magatzem.

En acabar el període de l'autorització els usuaris deixaran el tros de terra net. Els beneficiaris es comprometen a reposar els béns i utensilis que es trenquin o es perdin per un ús inadequat d'aquests. .

El cultiu de l'hort ha de ser ecològic, de manera que ha de respectar el medi ambient. Per això queda absolutament prohibit l'ús de pesticides, plaguicides i productes químics per abonar la terra.

Article 15. Pràctiques prohibides

Les següents pràctiques es consideren prohibides:

Utilitzar productes o mètodes no ecològics;

Llençar brossa fora dels espais habilitats per a aquesta funció;

Llençar brossa no orgànica als compostadors;

Fumar dins l'espai dels horts;

Comercialitzar els productes de l'hort;

Cultivar plantes que degradin el sòl, no autòctones o invasores, i plantes psicotròpiques i/o prohibides per la llei;

Plantar arbres fruiters o plantes plurianuals;

Cremar rostolls o la incineració de qualsevol residu;

Deixar les eines fora dels límits de la parcel·la, per evitar que interfereixin el pas dels vianants, o potenciïn situacions d'inseguretat;

Realitzar qualsevol ús i/o activitat fora dels horaris establerts en l'article 6;

Sobrepassar un termini superior a 25 dies sense manteniment de les parcel·les, passats els quals s'entén l'abandonament de l'hort per part de l'usuari de la parcel·la;

Cedir l'ús del terreny a altres persones que no tenen assignada una parcel·la d'acord amb el procediment establert en l'article 13;

Realitzar intercanvis de parcel·les de forma tàcita sense comunicar-ho al Consell;

Modificar el traçat original de les parcel·les, unir-les a parcel·les adjacents o dividir-les.

TÍTOL IV DEL PROCEDIMENT SANCIONADOR I LA RESOLUCIÓ DE CONFLICTES

Article 16. Inici del procediment

L'òrgan competent per iniciar el procediment sancionador és el Consell, prèvia l'autorització de l'Equip de Coordinació.

El Consell proposa l'inici del procediment sancionador d'ofici o bé com a conseqüència d'una denúncia o comunicació per part dels usuaris.

Article 17. Sancions

Es preveuen tres tipus de sancions:

Sanció lleu: consistirà en la reparació del dany en el termini de 10 dies;

Sanció greu: consistirà en la finalització de l'assignació de la parcel·la pel període en curs i, per tant, del seu ús;

Sanció molt greu: consistirà en, a més de la finalització en l'assignació i ús de la parcel·la, en la reparació del dany causat i la prohibició en la seva participació dins els Horts en els propers cursos.

Article 18. Infraccions

Seran castigades amb sanció lleu les següents infraccions:

- a. Llençar brossa fora dels espais habilitats per a aquesta funció;
- b. Llençar brossa no orgànica als compostadors;
- c. Comercialitzar els productes de l'hort;
- d. Fumar dins l'espai dels horts;
- e. Plantar arbres fruiters o plantes plurianuals;

f. Deixar les eines fora dels límits de la parcel·la i/o abandonar el material fora del seu lloc habitual;

g. Realitzar qualsevol ús i/o activitat fora dels horaris establerts en l'article 6;

h. Cedir l'ús del terreny a altres persones que no tenen assignada una parcel·la d'acord amb el procediment establert en l'article 13;

i. Realitzar intercanvis de parcel·les de forma tàcita sense comunicar-ho al Consell;

j. Modificar el traçat original de les parcel·les, unir-les a parcel·les adjacents o tancar-les.

Serán castigades amb sanció greu les següents infraccions:

a. Utilitzar productes o mètodes no ecològics;

b. Cultivar plantes que degradin el sòl i plantes psicotròpiques i/o prohibides per la llei;

c. Cremar rostolls o la incineració de qualsevol altre residu vegetal o no;

d. Sobrepassar un termini superior a 25 dies sense treball a les parcel·les, passats els quals s'entén l'abandonament de l'hort per part de l'usuari/a de la parcel·la.

Per últim, serán castigades amb sanció molt greu les infraccions advertides i no reparades, perpetuades i repetides en el període comprés entre un i dos mesos.

TÍTOL V RESPONSABILITATS

Article 19. La responsabilitat de la Universitat

La Universitat Rovira i Virgili està exempta de responsabilitat pels danys que poguessin sofrir o causar els usuaris derivats de l'activitat, així com dels danys que poguessin ocasionar aquests, a terceres persones.

Article 20. La responsabilitat dels usuaris

Els usuaris assumeixen la responsabilitat del manteniment parcel·la assignada i de l'ús dels espais comuns d'acord amb la present normativa.

Cada usuari respondrà de tota lesió o dany en els béns, drets, animals i persones, que es produeixin en l'espai dels Horts, així com pels danys causats per actes vandàlics, assumint la reparació dels eventuais danys i perjudicis.

TÍTOL VI INFORMACIÓ, COMUNICACIÓ I PROMOCIÓ

Article 21. Informació i comunicació

Article 21.1. Canals d'informació i comunicació

Per la correcta informació i comunicació de la comunitat dels horts socials s'utilitzaran els següents canals:

El correu electrònic: a través de l'adreça institucional dels Horts és hortsocials@urv.cat;

El taulell informatiu dels Horts, situat en l'espai dels Horts;

La pàgina actual en la plataforma facebook: [/hortsocialsurv](https://www.facebook.com/hortsocialsurv);

Qualsevol altre mitjà de comunicació que es consideri oportú.

Article 21.2. Gestió dels canals i de la informació

La gestió d'aquests canals d'informació i comunicació correspon a l'Equip de Coordinació, com es preveu en l'article 11.1.j.

El contingut de la informació compendrà, entre d'altres l'enviament o notificació de comunicacions particulars o generals als usuaris; comunicacions d'assignacions; incidències; convocatòries de l'assemblea general; anuncis de tallers; xerrades; i qualsevol altra informació que la Coordinació consideri rellevant.

Article 22. Promoció dels Horts Socials

La promoció dels Horts Socials, així com de la sensibilització en l'educació socioambiental correspon a l'Equip de Coordinació, amb l'eventual participació dels usuaris a través de les xarxes socials i altres esdeveniments públics.

TÍTOL VII DISPOSICIONS FINALS

Entrada en vigor

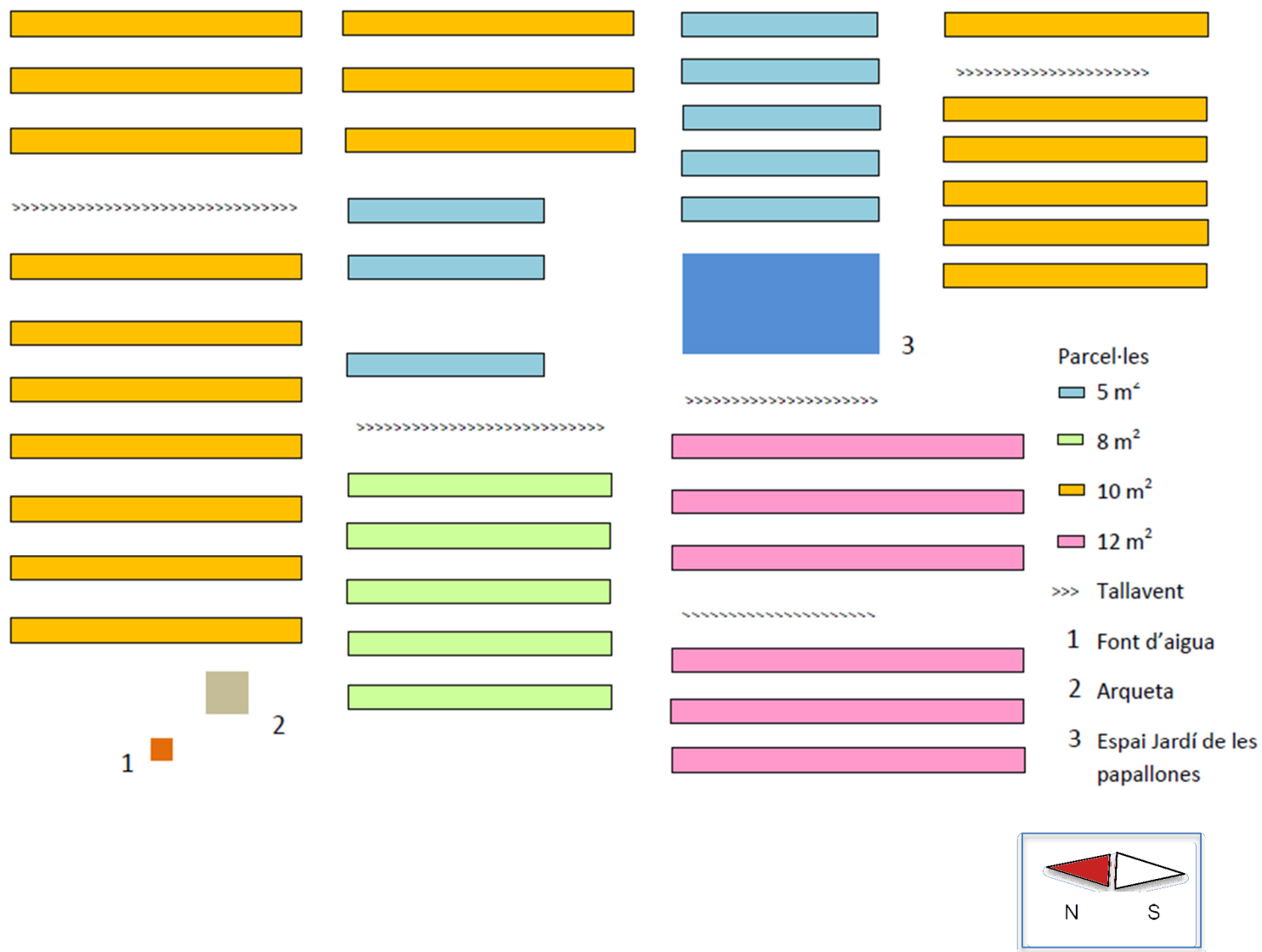
Aquestes bases reguladores entraran en vigor en el termini de 15 dies a partir de la seva aprovació l'assemblea general i es publiqui el seu text íntegre en l'en tauler d'anuncis i a la pàgina web del Centre de Cooperació al Desenvolupament "URV Solidària", a l'apartat corresponent als horts socials.

Modificació i derogació

La modificació o derogació d'alguna de les disposicions contingudes en aquestes Bases Reguladores es podrà proposar a instància de qualsevol dels usuaris presents en la celebració de l'assemblea.

La modificació o derogació proposada s'aprovarà, si s'escau, per consens o per majoria simple dels membres presents i entraran en vigor seguint el procediment esmentat anteriorment.

ANNEX 2 - PLÀNOL DELS HORTS SOCIALS DEL CAMPUS BELLISSENS

ANNEX 3 – PROPOSTA DE DOCUMENT DE COMPROMÍS

NOM I COGNOMS:

DNI:

DOMICILI:

TELÈFON:

*

Coneixent i acceptant en tots els seus termes les Bases Reguladores dels Horts Socials de la URV, en especial:

- Conrear verdures, hortalisses o plantes aromàtiques a la zona o tros de terra que tinguin assignada.
- Conrear només ecològic, de manera que ha de respectar el medi ambient.
- Arreglar o reposar els béns i utensilis que és trenquin o és perdin per un ús inadequat d'aquests.
- Comunicar qualsevol incidència tècnica a la comunitat de l'hort.
- Mantenir les àrees comunes netes.
- Deixar el tros de terra net en acabar el període de l'autorització.

EM COMPROMETO A:

Que durant la meua activitat com a voluntari/ària dels Horts Socials de la URV faré un ús responsable de l'espai i dels recursos, i vetllaré pel bon desenvolupament de la comunitat.

Que signant el present document mostro la meua conformitat amb els drets i deures regulats en aquesta normativa, així com assumeixo, també, la responsabilitat com a usuari.

A _____, ____ de _____ de 20____.

* En compliment del Reglament General de Protecció de Dades que afecta a tota la Unió Europea des de la seva entrada en vigor el passat 25 de maig de 2018, l'informem de que aquestes dades només seran utilitzades per l'organització i registre dels Horts Socials. Tanmateix, l'informem que es garanteix el seu dret a sol·licitar l'eliminació de les seves dades en el moment en què l'usuari cessa la seva activitat dins dels Horts.

ANNEX 4 - FULL DE CONTROL DE LES EINES DELS HORTS

DATA	HORA DE RECOLLIDA	EINES AGAFADES	NOM	SIGNATURA	HORA DE DEVOLUCIÓ

ANNEX 5: PRÀCTICA REFLEXIVA APS

En la realització del meu treball de fi de grau en la modalitat d'Aprenentatge i Servei he pogut dur a la pràctica els coneixements adquirits durant el grau.

Crec que és una opció molt interessant donat que el treball de fi de grau és l'últim contacte amb la universitat abans d'entrar al món real, al món laboral.

A més a més et dona una experiència que dins de les aules mai podríem trobar, que és aquest contacte amb la gent, veure quins interessos hi han i trobar que estas donant resposta amb el teu treball és molt gratificant.

Així, en la meua experiència he pogut discutir sobre els apartats de la norma que hem creat amb els voluntaris i les coordinadores, en nombroses vegades he canviat la meua visió de les mateixes i tot això m'ha ajudat a donar-li molt més sentit a la norma i, encara més, a aprendre sobre la gestió de projectes socials i la importància que té donar veu a tothom.

Crec que realitzar el treball amb modalitat d'aprenentatge i servei m'ha donat unes eines que necessitaré pel dia de demà i que no hagués pogut adquirir fent un treball "clàssic".

Després dels nostres estudis ens tocarà parlar amb la gent, comunicar-nos amb persones de càrreges diferents i valorar la nostra feina. Ara que he acabat el treball i estic contenta pel resultat, puc dir que he après a valorar la feina feta i a donar la importància que mereix allò al qual li he dedicat tant de temps.

Treballar també amb una agrupació com són els Horts em fa sentir-me orgullosa de la comunitat que s'està creant dins de la Universitat i creure més que mai en aquest projecte.

La importància que té al voluntat de la gent per a desenvolupar projectes socials és essencial i veure com les coordiadores han tractat el meu projecte amb tant de respecte només em fa sentir que he donat resposta a la seva demanda i que això formarà part dels futurs Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili.

Finalment, només vull assenyalar que crec que els treballs dins de l'aprenentatge i servei són uns treballs vius, que prenen forma real i que ens aporten moltíssimes eines necessàries per sortir al món laboral.

A més a més, poder dur a terme un treball d'aquestes característiques dins del grau de Dret crec que és molt innovador ja que, potser, en els quatre anys de grau se'ns ha oblidat recordar la relació necessària que té el Dret amb la societat i veure que és una eina que tenim que no només utilitzarem dins d'un treball remunerat sinó que es pot fer servir per recolzar projectes molt engrescadors com els Horts Socials de la Universitat.